

Project Boerenwaluw en Gierzwaluw

In 1993 wordt door SOVON i.s.m. Vogelbescherming een onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van Boerenwaluw en Gierzwaluw, twee soorten waarvan een achteruitgang wordt verondersteld. Als oorzaken voor de achteruitgang worden de ontwikkelingen in de landbouw en stedenbouw genoemd.

Voor de Boerenwaluw dreigt, naast een min of meer geleidelijke achteruitgang, een ontwikkeling die op korte termijn nog ernstiger gevolgen kan hebben. Dit betreft het ontoegankelijk worden van stallen. In toenemende mate zal in de veehouderijsector worden overgegaan op nieuwe ventilatiesystemen van stallen. Enerzijds houdt dit verband met de klimaatbeheersing van de stal om de produktieomstandigheden voor de dieren zo optimaal mogelijk te maken. Anderzijds stelt de mestwetgeving eisen aan de ammoniakvervluchtiging, waardoor kunstmatige ventilatiesystemen met filters in plaats van natuurlijke ventilatie zullen komen. In beide gevallen komt het er op neer dat een stal ontoegankelijk wordt voor de Boerenwaluw.

Voor de Gierzwaluw vormt de voortdurende architectonische perfectionering van het woningenbestand een grote bedreiging. Enerzijds gaan door onderhoud aan bestaande huizen (renovatieprojecten, dichtstoppen van kieren en gaten, rechtleggen/vervangen van scheve of kapotte pannen) nestplaatsen verloren. Anderzijds wordt in de nieuwbouw met konstrukties en materialen gewerkt die de Gierzwaluw veel minder broedgelegenheid opleveren. Pannen sluiten beter af en er is vaak maar zeer beperkte ruimte om te broeden tussen het dakbeschot en de dakpannen. Het lijkt erop dat Gierzwaluwen meer verspreid gaan broeden en dat grotere kolonies langzaam verdwijnen. In ieder geval geeft het minder geschikt zijn van nieuwe gebouwen voor de toekomst van de Gierzwaluw te denken.

De achteruitgang en de nieuwe bedreigingen zijn er de aanleiding toe geweest om een project op te zetten voor Boerenwaluw en Gierzwaluw. Uitgangspunt is in de eerste plaats dat de resultaten de bescherming van de soort ten goede komen. Centraal in het onderzoek staat het verzamelen van gegevens over de nestplaatsen. Dit zal plaatsvinden middels een in-

ventarisatie tussen 1 en 25 juni voor de Boerenwaluw en tussen 1 juni en 10 juli voor de Gierzwaluw. Voor de Boerenwaluw worden in het telgebied systematisch alle objecten bezocht, de nesten geteld en het objecttype op het formulier aangekruist. Zo komen behalve positieve gegevens (gebouwen waar Boerenwaluwen voorkomen) ook negatieve gegevens (de zogenaamde nulwaarnemingen) binnen. Dit is van essentieel belang om statistisch gefundeerde uitspraken te kunnen doen. Voor de Gierzwaluw worden invlieggaten geteld en territoriumvluchten gekarteerd als aanvulling daarop. Op het formulier wordt aangekruist wat voor type wijk het betreft en in wat voor type huis een invlieggat is gevonden. Nul-waarnemingen worden hier slechts op wijkniveau verzameld.

Momenteel hebben zich zo'n 100 telgroepen en vogelaars aangemeld voor deze inventarisatie, maar extra hulp is nog steeds zeer welkom. Hoe meer getelde gebieden, hoe beter de positie van Vogelbescherming en SOVON om de discussie aan te gaan en een beschermingsplan op te stellen. Vooral van de volgende gebieden zijn weinig of geen aanmeldingen ontvangen: de Waddeneilanden, het oosten van Friesland en de waddekust van Friesland, Groningen, het midden en zuiden van Drenthe, Noord-Holland-Noord, Flevoland, het noorden en oosten van Overijssel, omgeving Den Haag, Gelderse Vallei, de Achterhoek en Zeeland. Verder is het buitengebied voor de Gierzwaluw nog wat ondervertegenwoordigd. Weinig mensen schijnen zich bewust te zijn dat de soort ook buiten de grotere plaatsen tot broeden komt. Broeden is ook zeker mogelijk in kleine dorpjes, gehuchten tot aan vrijstaande boerderijen aan toe (situatie bekend van Groningen/Drenthe).

Ringproject Boerenwaluw

Bij het Vogeltrekstation loopt een Ringproject Boerenwaluw. In een zevental gebieden zal intensief worden gered en geteld. Het project richt zich op broedsucces, overleving, dispersie van jonge Boerenwaluwen, plaatstrouw en aantalsontwikkeling. Coördinator van dit project is Bennie van den Brink. In de onderzoeksgebieden van het Ringproject zullen de te tellen gebieden door afspraken tussen ringers en SOVON-vrijwilligers

op elkaar afgestemd worden om dubbeltellingen te voorkomen. De onderzoeksgebieden van het Ringproject zijn gelegen bij Joure (district 2, Friesland), Oldebroek (11, Veluwe), Enschede (5, Twente), Tiel (13, Grote Rivieren), Gouda/Reeuwijkse plassen (9, Zuid-Holland-Noord), Walcheren (14, Zeeland) en de zuidelijke Peel (17, Limburg-Noord). Voor deze gebieden is overleg nodig tussen de mensen van het Ringproject en SOVON.

Eind maart/begin april zal aan belangstellenden die zich hebben opgegeven het telmateriaal worden opgestuurd. Dit zal per soort bestaan uit telformulieren, een handleiding, een voorlichtingsbrochure en een informatiebrief voor bewoners en eigenaren van gebouwen met Boeren- of Gierzwaluwen. Indien men interesse heeft om hieraan mee te doen, kan men zich schriftelijk of telefonisch aanmelden op het SOVON-kantoor. Graag onder vermelding van beoogd gebied (kwartblok, plaatsnaam), dit voor de afstemming van de coördinatie (voorkomen dubbeltellingen) en voor het bereiken van een goede landelijke steekproef.

Voor aanmelding en vragen:

Mark Bakker

Coördinator Project Boerenwaluw en Gierzwaluw

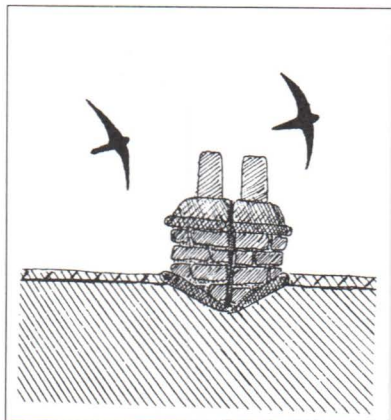
SOVON, Rijksstraatweg 178, 6573 DG Beek-Ubbergen (08895-43753)

Voor vragen over ringproject:

Bennie van den Brink

Coördinator Ringproject Boerenwaluw

Postbus 70, 6666 ZG Heteren (05252-1347)

Gierzwaluwen (Guido van Leeuwen).